

Vattenskalbaggar från Rogen-området och Flatruet i Härjedalen

JOHANNES BERGSTEN & ANDERS N. NILSSON

Härjedalen är ett av våra minst kända landskap vad gäller vattenskalbaggar. Trots det rymmer detta landskap några områden som ter sig mycket intressanta för dessa djur. Ett sådant område är Rogens naturreservat med sin oerhörda rikedom på sjöar och småvatten. Vi var särskilt spända på att se om inte fler av de mer ovanliga arterna, som förekommer längre norrut längs fjällkedjan, även kunde hittas i Härjedalen.

Vi besökte området 28 juni till första juli 2001 i samband med NEFs årliga sommarläger. Vi bodde i stugbyn vid Käringsjön, varifrån dagsmarscher gjordes mot Rogen och det närliggande lågfjället Handskinnvålen. Många djur samlades även i de närmaste omgivningarna. Vi redovisar även de djur som Johannes samlade på Flatruet ca 4 mil NNV om Rogen-området 2 juli 2001.

Lokaler: (1) **Rogen**, Hundviken och vid STF-stugan väster om Hundviken 30 juni; (2) **Käringsjön** 29-30 juni, framför allt vid udden 500 m söder om gården; (3) **Mindre sjöar**, framför allt Styggjärn och tjärn N om STF-stugan 30 juni & 1 juli; (4) **Tjärnar och dammar**, framför allt i området just N om gården och längs stigen till Handskinnvålen 28-29 juni & 1 juli; (5) **Myrgölar**, flertalet längs stigen till Hundviken söder om Käringsjön 30 juni; (6) **Källor, dråg och kalla hål**, minst 6 olika objekt S och V om Käringsjön 28 juni till 1 juli; (7) **Åar**, från Hån och Stor-Tandsjön till Rogen 30 juni; (8) **Bäckar**, myr och

skogsbäckar S om Käringsjön, bl a bäcken från Stortjärnen 29 juni till första juli; (9) **Lågfjäll Handskinnvålen**, tjärnar och småvatten 29 juni; (10) **Lågfjäll Flatruet**, 940 möh, 2 juli.

Vad vi hittade

Totalt fångade vi 1474 vattenskalbaggar fördelade på 62 arter (Tab. 1). Artrikast var dykarna med 45 arter. Flest arter hittades i tjärnar och dammar. Fem arter rapporteras här för första gången från Härjedalen.

Vi har i Tabell 1 inte skiljt på *Agabus congener* (Thunberg, 1794) och *A. lapponicus* (Thomson, 1867). Resultatet från en studie av Petter Bohman, Andreas Garpenbring och Lotta Ström på kursen Biologisk mångfald HT01 vid Umeå universitet visade dock tydligt att båda arterna finns i materialet. De tog mått på alla hanars könsorgan (enligt Nilsson 1987), och de två olika grupper de fann i materialet visade god överensstämmelse med tidigare karakterisering av *A. congener* och *A. lapponicus*. I Rogen-området förekommer *A. lapponicus* främst ovanför trädgränsen samt i källor och dråg i tallskogen. De djur som togs i tjärnar, dammar och bäckar tillhörde som regel *A. congener*.

Intressant var att *Hydroporus lapponum*, förutom ovanför trädgränsen, även togs i flytmossa i kanten av Käringsjön.

Sammantaget tycks materialet visa på att Rogen-området trots sin stora rikedom på vattenmiljöer av skilda slag inte bjuder på några överraskningar bland vattenskal-

Tabell 1. Arter av vattenskalbaggar påträffade 28 juni till 1 juli 2001 i Rogenområdet (1-9) och 2 juli på Flatruet (10) i Härjedalen. Nya landskapsfynd anges med asterisk. L anger fynd av larver.

Art	Lokal nr.										Sum.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
<i>Gyrinus aeratus</i> Stephens, 1832		11	22		17							50
<i>Gyrinus minutus</i> Fabricius, 1798				1	2	4			4			11
<i>Gyrinus opacus</i> Sahlberg, 1819	4		5	18			6	2	4	2		41
<i>Haliplus confinis</i> Stephens, 1829							1					1
<i>Haliplus fulvus</i> (Fabricius, 1801)							2		1			3
<i>Hygrotus novemlineatus</i> (Stephens, 1829)									21	1		22
<i>Hygrotus quinquelineatus</i> (Zetterstedt, 1828)				4			14	5				23
<i>Hydroporus erythrocephalus</i> (Linnaeus, 1758)	3	1		10	5		1	3	9			32
<i>Hydroporus geniculatus</i> Thomson, 1854		1		12		3	1		13	10		40
<i>Hydroporus lapponum</i> (Gyllenhal, 1808)		5							42	23		70
<i>Hydroporus melanarius</i> Sturm, 1835						4			2			6
<i>Hydroporus memnonius</i> Nicolai, 1822						13			1			14
<i>Hydroporus morio</i> Aubé, 1838				2		23			26	9		60
<i>Hydroporus nigrita</i> (Fabricius, 1792)						7			2			9
<i>Hydroporus obscurus</i> Sturm, 1835		9	2	17	6	3		4	10	21		72
<i>Hydroporus palustris</i> (Linnaeus, 1761)	4	22		12			7	19	36	2		102
<i>Hydroporus ruffifrons</i> (O.F.Müller, 1776)				2								2
<i>Hydroporus semenowi</i> Jakovlev, 1897				6					1			7
<i>Hydroporus striola</i> (Gyllenhal, 1826)		3		21		2			38	3		67
<i>Hydroporus tristis</i> (Paykull, 1798)		7		10	1	13		14	12			57
<i>Hydroporus umbrosus</i> (Gyllenhal, 1808)	2	3		4	1		2	6				18
<i>Oreodytes alpinus</i> (Paykull, 1798)	1											1
<i>Stictotarsus multilineatus</i> (Falkenström, 1922)	9							1		3		13
<i>Platambus maculatus</i> (Linnaeus, 1758)	4		1				4					9
<i>Agabus affinis</i> (Paykull, 1798)		10										10
<i>Agabus arcticus</i> (Paykull, 1798)	12	10		4	4		7	2		6		45
<i>Agabus bipustulatus</i> (Linnaeus, 1767)						15		4		1		20
* <i>Agabus confinis</i> (Gyllenhal, 1808)								14		1		15
<i>Agabus congener/lapponicus</i>	1		2	21	3	16		25	37	24		129
<i>Agabus guttatus</i> (Paykull, 1798)						3			1			4
<i>Agabus labiatus</i> (Brahm, 1790)				11								11
<i>Agabus serricornis</i> (Paykull, 1799)	9	14		7	2	1	7		3	22		65
<i>Ilybius aenescens</i> Thomson, 1870		2		4	15							21
<i>Ilybius angustior</i> (Gyllenhal, 1808)	2	15		1	1		6	5	36	46		112
<i>Ilybius crassus</i> Thomson, 1856				6	1			34	9			50
<i>Ilybius erichsoni</i> Gemminger & Harold, 1868				3					1			4
<i>Ilybius fenestratus</i> (Fabricius, 1781)		3			1							4
<i>Ilybius fuliginosus</i> (Fabricius, 1792)	5	1					17	10				33
<i>Ilybius picipes</i> (Kirby, 1837)				3	1			33				37
* <i>Ilybius wasastjernae</i> (C.R. Sahlberg, 1824)						4						4
<i>Rhantus exsoletus</i> (Forster, 1771)	1	1		1	1		7	4				15
<i>Rhantus suturellus</i> (Harris, 1828)		1		6	3			9	11	30		60
<i>Colymbetes dolabratus</i> (Paykull, 1798)										20		20
<i>Colymbetes paykulli</i> Erichson, 1837		2		2				2		3		9
<i>Graphoderus zonatus</i> (Hoppe, 1795)									1			1
<i>Acilius canaliculatus</i> (Nicolai, 1822)				6				1				7
* <i>Acilius sulcatus</i> (Linnaeus, 1758)				3				1				4
<i>Dytiscus circumcinctus</i> Ahrens, 1811		L		L								L
<i>Dytiscus lapponicus</i> Gyllenhal, 1808		1		2	3					1		7
<i>Helophorus flavipes</i> Fabricius, 1792							1		2			3
<i>Helophorus glacialis</i> Villa, 1833				1					1	6		8

Art	Lokal nr.										Sum.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
<i>Helophorus lapponicus</i> Thomson, 1853				18							18
* <i>Helophorus laticollis</i> Thomson, 1853				1							1
<i>Anacaena lutescens</i> (Stephens, 1829)					1			2			3
<i>Laccobius minutus</i> (Linnaeus, 1758)	1										1
<i>Enochrus affinis</i> (Thunberg, 1794)	2			2		1					5
<i>Hydrobius fuscipes</i> (Linnaeus, 1758)	5				2						7
<i>Cyphon variabilis</i> (Thunberg, 1787)	4										4
* <i>Plateumaris sericea</i> (Linnaeus, 1758)			1				2	2			5
<i>Donacia aquatica</i> (Linnaeus, 1758)								1			1
<i>Donacia obscura</i> Gyllenhal, 1813			1								1
Summa individer	57	134	34	221	70	112	85	203	324	234	1474
Summa arter	13	25	7	33	19	15	16	24	26	20	62

bagarna. Våra fem landskapsfynd fyllde bara igen luckor som inte borde finnas, och några arters kända nord- eller sydgränser påverkades ej. Nilsson & Persson (1989) redovisade 31 dykararter från den aktuella Rikets nät rutan (17C, 5 x 5 mil). Av dessa saknades endast följande fem i vårt material: *Hydroporus neglectus*, *H. notabilis*, *Oreodytes sanmarkii*, *Nebriporus assimilis* och *Ilybius subtilis*.

Citerad litteratur

Nilsson, A.N. 1987: A morphometric study of the two cryptic species *Agabus congener* (Thunberg) and *A. lapponicus* (Thomson) (Coleoptera: Dytiscidae). *Entomologica Scandinavica* 18: 67-77.

Nilsson, A.N. & Persson, S. 1989: The distribution of predaceous diving beetles (Coleoptera: Noteridae, Dytiscidae) in Sweden. *Entomologica Basiliensia* 13: 59-146.

Författarnas adresser:

Johannes.Bergsten@eg.umu.se, Mariehemsvägen 19C-108, 906 53 Umeå
Anders.Nilsson@bmg.umu.se, Mullsjö 258, 914 90 Nordmaling